

УДК 377.3:657:631.1

JEL Classifications: A29, M41

DOI 10.33244/2617-5932.4.2020.144-154

В. М. Метелиця,

д.е.н., с.н.с., професор

e-mail: vmetelytsya@gmail.com

ORCID ID 0000-0002-0795-0215;

І. М. Роздымаха,

старший викладач,

Університет ДФС України

e-mail: rin.irina777@gmail.com

ORCID ID 0000-0003-2506-4222

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ СЕРТИФІКАЦІЇ БУХГАЛТЕРІВ АГРОСЕКТОРУ

У статті визначені причини невідповідності міжнародних програм сертифікації бухгалтерів запитам національної економіки. Запропоновано Концепцію сертифікації та постійного професійного розвитку бухгалтерів аграрного сектору. Визначено загальні положення, місію, організаційну схему, переваги та можливості програми CPA Agro («Сертифікований професійний бухгалтер агросектору»).

Ключові слова: професійна освіта, сертифікований бухгалтер, компетентність.

В. М. Метелиця, І. Н. Роздымаха. Концептуальные основы сертификации бухгалтеров агросектора

В статье определены причины несоответствия международных программ сертификации бухгалтеров запросам национальной экономики. Предложено Концепцию сертификации и постоянного профессионального развития бухгалтеров аграрного сектора. Определено общие положения, миссию, организационную схему, преимущества и возможности программы CPA Agro («Сертифицированный профессиональный бухгалтер агросектора»).

Ключевые слова: профессиональное образование, сертифицированный бухгалтер, компетентность.

Метою цього дослідження є аналіз вітчизняної системи професійної сертифікації бухгалтерів в аграрному секторі та розробка концептуальних засад її стратегічного розвитку.

Актуальність дослідження та постановка проблеми. Одним із основних завдань вітчизняної професійної спільноти бухгалтерів є сприяння постійному удосконаленню професійних знань, що проводиться на добровільній основі та в конкурентному середовищі. Тому окремі законодавчі ініціативи спрямовані на унормування визначення професійного бухгалтера як бухгалтера, який підтвердив свою кваліфікаційну придатність на заняття бухгалтерською діяльністю на території України та є членом громадської організації, яка відповідає вимогам Міжнародної федерації бухгалтерів (далі – МФБ), та покладання на

громадські організації бухгалтерів України, які відповідають вимогам МФБ, функцій з визначення кваліфікаційної придатності професійних бухгалтерів [1]. Йдеться про процес сертифікації вітчизняних бухгалтерів, в якому не можна допустити монополізації ринку однією сертифікаційною програмою, та про створення регуляторами (в першу чергу, Міністерством фінансів України) умов, сприятливих для розвитку конкуренції на ринку програм сертифікації бухгалтерів для досягнення належної якості освітніх продуктів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанню професійної освіти бухгалтерів присвячена значна кількість публікацій [2, с. 32; 3, с. 15; 4, с. 72–118; 5, с. 231–292, 6, с. 328–335; 7, с. 156–158; 8, с. 98–102, 9, с. 43; 10, с. 105; 11, с. 43–44; 12, с. 96–101]. Досліджувана проблема перебуває на стадії становлення в аграрному секторі та потребує подальшого вивчення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Наукові дискусії загострили увагу державних органів на потребі реформування системи післядипломної освіти бухгалтерів і приведення її у відповідність з вимогами міжнародних положень освіти МФБ. Тому огляд існуючої системи сертифікації бухгалтерів доцільно проводити шляхом її оцінки на відповідність Міжнародним стандартам з освіти (далі – МСО) та інструкціям з освіти (далі – МІО) (рис. 1) порівняно з доступними бухгалтерам міжнародними програмами.

Короткий огляд міжнародних програм підготовки і сертифікації бухгалтерів Великобританії, США, країн Євросоюзу, які є доступними для вітчизняних бухгалтерів, дає підстави для таких висновків: висока вартість навчання та реєстрації на екзамені (до 15 тис. дол.), тривалий період навчання (до 7-ми років), велика кількість екзаменів (до 15-ти), навчання англійською та російською мовами, високі кваліфікаційні вимоги до освіти та досвіду роботи на етапах допуску до екзаменів та отримання сертифікатів (дипломів, атестатів), точні дати екзаменів та високі вимоги до прохідного балу (50–75 %), впровадження різних професійних рівнів та дипломів у межах однієї кваліфікаційної програми, використання дистанційного навчання та електронного тестування, адміністрування екзаменів самими професійними організаціями та розвинена система взаємозаліків їхніх кваліфікацій.

Жодна з доступних вітчизняним бухгалтерам міжнародних кваліфікаційних програм Великобританії, США (CPA, CMA, ACCA, CFA, CIA) не мають офіційного визнання на державному рівні з боку Міністерства фінансів України. Крім того, ці програми не враховують особливості вітчизняного правового поля, професійний досвід фахівців у сфері обліку та аудиту в Україні.

Організація навчально-екзаменаційного процесу та апеляцій за міжнародними програмами не повною мірою відповідає міжнародним стандартам освіти, зміст навчальних програм за дисциплінами не завжди відповідає змісту навчальної літератури й атестаційних завдань. Інтереси провайдерів, що пропонують ці освітні продукти, мають виключно тимчасовий комерційний характер. Бухгалтери аграрного сектору або не завжди, або взагалі не можуть застосувати на практиці ті знання і навички, що отримані в процесі навчання за цими програмами. Це пояснюється не тільки тим, що міжнародні програми зарубіжних професійних бухгалтерських об'єднань не тільки не враховують інституціональну специфіку вітчизняної економіки, але й тим, що вони не приділяють широкої уваги галузевим особливостям ведення господарської діяльності в аграрній галузі.

Концептуальна основа Міжнародних положень з освіти	→	Концепції компетентності, початкового і безперервного розвитку, оцінки ефективності навчання і розвитку
МСО 1. Вступні вимоги програми професійної освіти бухгалтерів: Вступні вимоги програми організації-члена МФБ з освіти та досвіду. Коментарі щодо оцінки кваліфікації вступного рівня		
МСО 2. Зміст програм професійної освіти бухгалтерів: Обсяг знань програм професійної освіти бухгалтерів, які отримують кандидати, щоб отримати кваліфікацію професійного бухгалтера		
МСО 3. Професійні навички і загальна освіта: Комплекс навичок (інтелектуальних, фахових, комунікативних, організаційних) для отримання кваліфікації професійного бухгалтера		
МСО 4. Професійні цінності, етика та ставлення: Професійні цінності, етика та ставлення професійних бухгалтерів, які набуваються за освітньою програмою на здобуття кваліфікації		
МСО 5. Вимоги до практичного досвіду: Вимоги до практичного досвіду з боку організації-членів МФБ до своїх членів перед отриманням кваліфікації професійного бухгалтера		
МСО 6. Оцінка професійних здібностей та компетентності: Вимоги до остаточної оцінки професійних здібностей та компетентності кандидата перед визнанням його кваліфікації		
МСО 7. Постійний професійний розвиток: Програма навчання упродовж усього життя та постійний розвиток професійної компетентності: Концепції постійного професійного розвитку як обов'язкова умова продовження членства професійного бухгалтера в організації-члені МФБ		
МСО 8. Вимоги до компетентності фахівців з аудиту: Мінімальні вимоги до компетентності професійних бухгалтерів, які виконують функції фахівців з аудиту		
МІО 1. Підходи до розробки і підтримки професійних цінностей, етики та ставлення: Рекомендації щодо підтримки упродовж кар'єри професійних цінностей, етики та ставлення через постійний професійний розвиток		
МІО 2. Інформаційні технології для професійних бухгалтерів: Рекомендації щодо майбутнього розвитку інформаційних технологій та після кваліфікаційних компетентностей		
МІО 3. Вимоги до практичного досвіду: початковий професійний розвиток професійних бухгалтерів: Рекомендації щодо набуття практичного досвіду перед отриманням кваліфікації професійного бухгалтера		

Рис. 1. Міжнародні регуляторні інститути Ради з міжнародних стандартів бухгалтерської освіти МФБ

Джерело: розроблено автором.

Саме тому один із вітчизняних навчальних центрів – Центр професійних бухгалтерів (<https://www.crau.kiev.ua/>) – 20.01.2020 підписав Меморандум про співпрацю з Інститутом сертифікованих фінансових менеджерів (ICFM, Великобританія).

Інститут сертифікованих фінансових менеджерів створений з ініціативи двох організацій: Інституту сертифікованих бухгалтерів (ICB, Великобританія), найбільшого в світі інституту, й Інституту комерції Великобританії, одного з найстаріших професійних інститутів, який 2007 року відзначив своє 100-річчя.

Інститут ICB & ICFM – це провідне професійне міжнародне співтовариство, представлене і працює через своїх представників в 132 країнах, 5 200 екзаменаційних центрів, більше 200 000 членів і студентів по всьому світу.

Одне із зобов'язань, які взяли на себе сторони, – підписання Меморандуму, – передбачає запровадження програми галузевої професійної сертифікації бухгалтерів CPA Agro (Certified Professional Accountant of Agriculture – «Сертифікований професійний бухгалтер агросектору») відповідно до Концепції сертифікації та постійного професійного розвитку бухгалтерів аграрного сектору, визнаної сторонами.

Далі розглянемо концептуальні засади сертифікації та постійного професійного розвитку бухгалтерів аграрного сектору за програмою CPA Agro.

Загальні положення програми CPA Agro. CPA Agro (Certified Professional Accountant of Agriculture – «Сертифікований професійний бухгалтер агросектору») – міжнародна галузева програма сертифікації та постійного професійного розвитку обліково-фінансових спеціалістів агросектору.

Програма базується на застосуванні міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), відповідає міжнародним стандартам професійної освіти бухгалтерів (МСО) та європейським стандартам сертифікації персоналу (ISO/IEC), враховує норми Кодексу професійної етики Міжнародної федерації бухгалтерів (МФБ).

Місія програми CPA Agro. Програма CPA Agro забезпечує:

– розвиток кадрового забезпечення відповідно до Програми реформування системи бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів;

– зміцнення кадрового потенціалу суб'єктів господарювання, які складають фінансову звітність за міжнародними стандартами, згідно зі Стратегією застосування міжнародної фінансової звітності в Україні;

– сприяння розвитку професійних бухгалтерських організацій, підвищення статусу бухгалтерів у системі галузевого управління та на підприємствах аграрного сектору економіки;

– можливість виходу вітчизняних бухгалтерів на міжнародні ринки праці.

Схема програми CPA Agro. Програма CPA Agro охоплює три рівні професійної кваліфікації: практичний, дипломний і професійний.

I. Практичний кваліфікаційний рівень – СААР (Certified Accountant of Agriculture Practitioner – «Сертифікований практикуючий бухгалтер агросектору») включає 4 навчальні курси за напрямками (110 год, 80 тестів):

1. Земельно-майнове та трудове право (25 год, 20 тестів).
2. Оподаткування агробізнесу (25 год, 20 тестів).
3. Облік і звітність (35 год, 20 тестів).
4. Інформаційні технології (25 год, 20 тестів).

II. Дипломний кваліфікаційний рівень – DipIFRS Agro (Diplomate Accountant in International Financial Reporting of Agriculture – «Дипломований бухгалтер з МСФЗ в агросекторі») включає:

1. МСФЗ в агробізнесі (20 год, 20 тестів).

III. Професійний кваліфікаційний рівень – CPAA (Certified Professional Accountant of Agriculture – «Сертифікований професійний бухгалтер агросектору») включає (50 год):

1. Практичний рівень (СААР) + Дипломний рівень (DipIFRS Agro).
2. Фінансовий менеджмент (25 год, 20 тестів).
3. Управлінський облік (25 год, 20 тестів).

Таблиця 1

**Теми навчальних курсів практичного кваліфікаційного рівня – СААР
(«Сертифікований практикуючий бухгалтер агросектору»)**

№ теми	Курс «Земельно-майнове та трудове право»
1.	Цивільно-господарське законодавство
2.	Правове регулювання господарської діяльності комерційних суб'єктів господарювання
3.	Нормативне забезпечення земельно-майнових відносин у сфері господарської діяльності
4.	Правові засади діяльності господарських товариств
5.	Особливості правового регулювання діяльності фермерських господарств
6.	Специфіка надходження та використання нерухомого і рухомого майна в аграрному секторі
7.	Механізми ефективного використання земель сільськогосподарського призначення
8.	Правовий режим зовнішньоекономічної діяльності сільськогосподарських товаровиробників
9.	Нормативно-правове регулювання трудових відносин і оплати праці
10.	Цивільно-правові договори та особливості в агробізнесі
11.	Фінансова, адміністративна, кримінальна відповідальність за порушення у сфері господарської діяльності
12.	Судові спори із суб'єктами господарювання, контролюючими органами та працівниками
	Курс «Оподаткування агробізнесу»
1.	Загальна система оподаткування та єдиний податок 4 групи
2.	Податок на прибуток сільськогосподарських товаровиробників і податкові різниці
3.	Податок на додану вартість і бюджетне відшкодування
4.	Аквизний податок з реалізації пального
5.	Податок з доходів фізичних осіб та військовий збір з фонду заробітної плати й операцій землекористування
6.	Податок на нерухоме майно та транспортний податок
7.	Земельний податок та орендна плата за землі державної/комунальної власності
8.	Екологічний податок за викиди та господарські відходи
9.	Рентні платежі за первинне водокористування та спецводозбір
10.	Адміністрування податків (зборів, платежів), податкова звітність і перевірки податкових органів
11.	Державне мито
12.	Єдиний соціальний внесок
	Курс «Облік і звітність»
1.	Облікова політика і виправлення помилок попередніх періодів
2.	Класифікація сільськогосподарських підприємств і фінансові звіти
3.	Управлінська звітність і її користувачі
4.	Короткострокові активи (грошові кошти, запаси, дебіторська заборгованість)
5.	Курсові різниці від зовнішньоекономічної діяльності сільськогосподарських товаровиробників
6.	Довгострокові активи (основні засоби, нематеріальні активи, інвестиційна нерухомість)
7.	Теперішня та майбутня вартість грошових потоків
8.	Короткострокові зобов'язання (векселі, податки)
9.	Довгострокові зобов'язання (кредити)
10.	Операційна та фінансова оренда земель сільськогосподарського призначення і майна
11.	Фінансові інструменти, умовні активи й умовні зобов'язання
12.	Власний капітал, нерозподілений прибуток і виплата дивідендів
13.	Доходи і витрати, закриття бухгалтерських проведення
14.	Рух грошових коштів від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності
15.	Консолідація фінансової звітності
	Курс «Інформаційні технології»
1.	Комп'ютерні програми в роботі бухгалтера
2.	Програма 1С Бухгалтерія 8.3
3.	Програмне забезпечення «М.Е.Дос»
4.	Електронний кабінет платника податків
5.	Система електронного адміністрування податку на додану вартість (СЕА ПДВ)
6.	Система електронного адміністрування реалізації пального та спирту етилового (СЕА РПСЕ)
7.	Кабінет респондента для подання статистичної звітності сільськогосподарських товаровиробників
8.	Електронний реєстр листків непрацездатності
9.	Кабінет електронних сервісів
10.	Публічна кадастрова карта
11.	Портал загальнонаціональної (всеукраїнської) нормативно-грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення
12.	Портал електронних послуг Пенсійного фонду України
13.	Сервіси перевірки бізнес-партнерів
14.	Електронний цифровий підпис та його захист

Джерело: розроблено автором.

Таблиця 2

**Теми навчальних курсів дипломного кваліфікаційного рівня – DіrIFRS Agro
(«Дипломований бухгалтер з МСФЗ в агросекторі»)**

№ теми	Курс «МСФЗ в агробізнесі»
1.	Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки
2.	Застосування МСФЗ вперше
3.	Запаси
4.	Основні засоби
5.	Сільське господарство
6.	Оренда
7.	Об'єднання бізнесу, консолідований та окремі фінансові звіти, інвестиції в асоційовані компанії, спільна діяльність
8.	Виплати працівникам
9.	Оцінка справедливої вартості

Джерело: розроблено автором.

Таблиця 3

**Теми навчальних курсів професійного кваліфікаційного рівня – CPAA
(«Сертифікований професійний бухгалтер агросектору»)**

№ теми	Курс «Фінансовий менеджмент»
1.	Бізнес-середовище і система корпоративного управління сільськогосподарською діяльністю
2.	Мета, цілі та завдання фінансового менеджменту
3.	Фінансовий аналіз звітності
4.	Фінансове планування сільськогосподарського виробництва і реалізації продукції, робіт, послуг
5.	Ціноутворення і ціни на товари, роботи, послуги
6.	Форвардні та ф'ючерсні контракти, аграрні розписки
7.	Методи оцінки інвестиційних проєктів і прийняття інвестиційних рішень
8.	Механізми залучення позикових коштів
9.	Структура капіталу та оцінка його вартості
10.	Ризик-менеджмент
11.	Дивідендна політика
	Курс «Управлінський облік»
1.	Класифікація витрат і сутність управлінського обліку
2.	Стратегічне планування і стратегічний аналіз
3.	Позамовне та попроцесне калькулювання
4.	Калькулювання за видами діяльності та калькулювання комплексного виробництва
5.	Абзорпшен-костинг і директ-костинг
6.	Цільове калькулювання виробничих витрат
7.	Довгострокове ціноутворення на сільськогосподарську продукцію, роботи, послуги
8.	Особливості формування ціни у разі трансферного ціноутворення
9.	Бюджети та бюджетування
10.	Контролінг і аналіз відхилень від бюджету
11.	СVP-аналіз
12.	Управління запасами і витратами в операційному циклі

Джерело: розроблено автором.

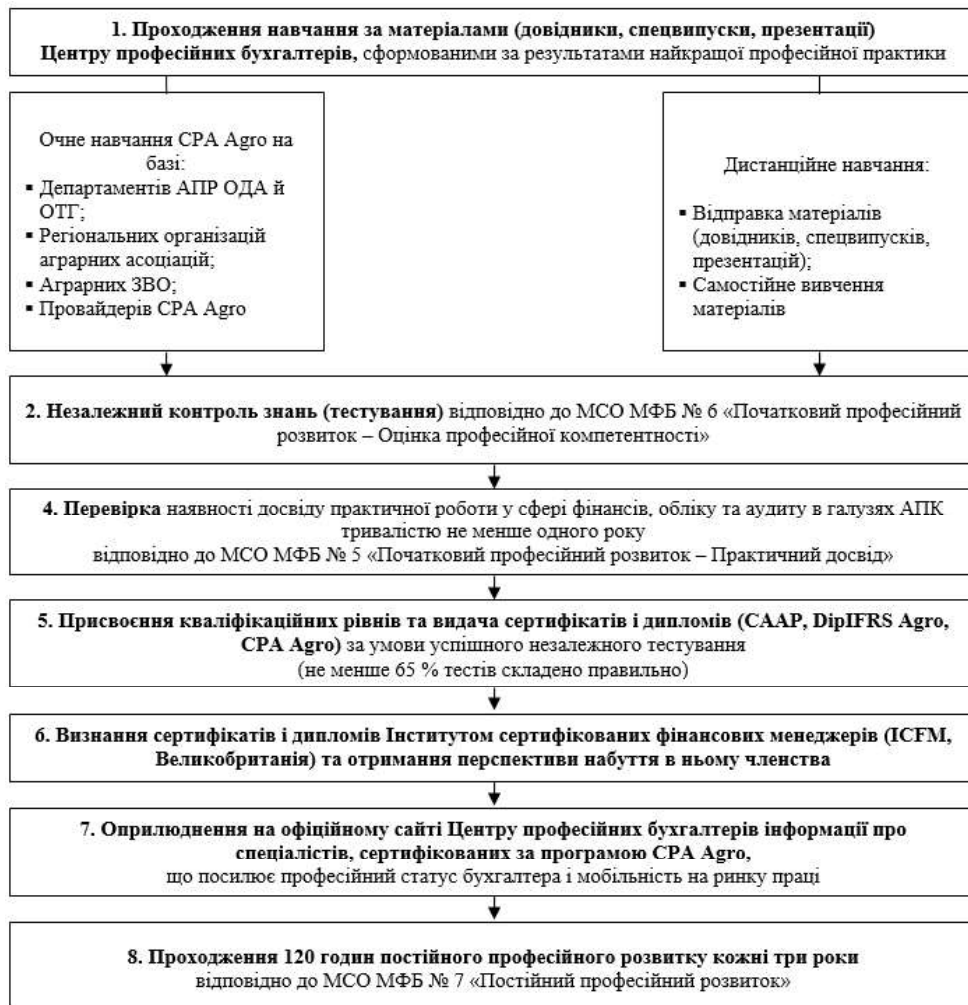

Рис. 2. Організаційна схема сертифікації та постійного професійного розвитку за програмою CPA Agro

Джерело: розроблено автором.

Переваги програми CPA Agro:

- поглиблена спеціалізація програми, яка реалізується шляхом розкриття в навчальних курсах специфічних особливостей правового регулювання, обліку, звітності та оподаткування діяльності сільськогосподарських товаровиробників;
- застосування технологій онлайн-навчання та електронного тестування;
- відповідність тестових питань рівням компетентності згідно з когнітивною сферою таксономії Блума, що необхідна для оцінки кваліфікаційного рівня;
- незалежний контроль знань (тестування), що відповідає європейському стандарту ISO/IEC 17024:2003 «Загальні вимоги до органів з сертифікації персоналу»;

– наявність внутрішнього Положення про сертифікацію та постійний професійний розвиток, яке встановлює докваліфікаційні і післякваліфікаційні вимоги до кандидатів, кваліфікаційні та проміжні рівні сертифікації, форми дипломів і сертифікатів CPA Agro, процедуру оцінки результатів та апеляцій;

– послідовність сертифікації та постійного професійного розвитку від здобуття професійної кваліфікації до періодичного підтвердження компетентності в цілях формування інституту довіри до якості професійних послуг;

– економія витрат на навчання порівняно з дорогими зарубіжними програмами сертифікації бухгалтерів;

– інформаційна підтримка з боку провідних періодичних галузевих видань;

– організаційна підтримка місцевих органів виконавчої влади, об'єднаних територіальних громад, галузевих та професійних об'єднань;

– консалтинговий супровід учасників програми та система лояльності на семінари постійного професійного розвитку;

– професійний статус, підтверджений Реєстром CPA Agro на офіційному сайті Центру професійних бухгалтерів (<https://cpau.kiev.ua/>);

– можливості використання абрєвіатури CPA Agro утримувачами сертифікатів, що дозволяє зробити цю програму більш відомою і підвищити мобільність кадрів.

Можливості програми CPA Agro:

– наявність значного сегмента ринку сертифікації для реалізації програми;

– високий потенціал збільшення кількості провайдерів серед аграрних ЗВО та консалтингових структур;

– широка система знижок і консалтингового супроводу;

– підтримка органів державної влади, професійних і галузевих організацій;

– можливість залучення до навчання працівників науково-навчальних закладів, органів управління, студентів.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Міжнародні програми сертифікації зарубіжних професійних бухгалтерських об'єднань не враховують інституціональну специфіку вітчизняної економіки і не приділяють належної уваги галузевим особливостям ведення господарської діяльності в аграрній галузі.

З метою врахування міжнародного досвіду та вітчизняної галузевої специфіки Центр професійних бухгалтерів (ЦПБ, Україна) спільно з Інститутом сертифікованих фінансових менеджерів (ICFM, Великобританія) запровадили програму галузевої професійної сертифікації бухгалтерів CPA Agro (Certified Professional Accountant of Agriculture – «Сертифікований професійний бухгалтер агросектору»).

Поглиблена спеціалізація програми CPA Agro дозволить розкрити в навчальних курсах специфічні особливості правового регулювання, обліку, звітності та оподаткування діяльності сільськогосподарських товаровиробників.

Програма CPA Agro охоплює три рівні професійної кваліфікації: практичний, дипломний і професійний.

У результаті успішного незалежного тестування за програмою CPA Agro її слухачі отримують міжнародні сертифікати та дипломи. Це дозволить підвищити мобільність вітчизняних облікових кадрів на міжнародних ринках праці, підняти рівень якості професійних послуг та підвищити статус бухгалтерів у системі управління підприємством.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Проект Закону України про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»: від 14 грудня 2009 року № 5435. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=36701
2. Голов С. Ф. Сертифікація бухгалтерів: аргументи і факти [Текст]. *Дебет – Кредит*. 2002. № 49. С. 32.
3. Зубілевич С. Я. Кваліфікаційні вимоги до сучасного бухгалтера [Текст]. *Школа професійного бухгалтера*. 2008. № 11(95). С. 15.
4. Кірейцев Г. Г. Розвиток бухгалтерського обліку: теорія, професія, міжпредметні зв'язки: монографія / за ред. Ф. Ф. Бутинець. Житомир: ЖДТУ, 2007. 236 с.
5. Чижевська Л. В. Бухгалтерський облік як професійна діяльність: теорія, організація, прогноз розвитку [Текст]: дис. ... доктора екон. наук. Житомир, 2007. 396 с.
6. Метелиця В. М. Професійні організації в освіті бухгалтера [Текст]. *Наукове та професійне забезпечення розвитку обліку та фінансів аграрного сектору економіки в умовах глобалізації*: зб. тез та доповідей IV Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 18–19 вересня 2008 р. / Мінагрополітики України, ННЦ «Інститут аграрної економіки» УААН та ін. К.: Юр-Агро-Веста, 2008. 348, [328–335] с.
7. Метелиця В. М. Сертифікат бухгалтера потрібен... Тільки який? [Текст]. *Реформування обліку, звітності та аудиту в системі АПК України: стан та перспективи*: зб. тез та виступів II Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 19–20 жовтня 2006 р. / Мінфін України, Мінагрополітики України та ін. К.: ННЦ ІАЕ, 2006. 246, [156–158] с.
8. Метелиця В. М. Тенденції розвитку бухгалтерської освіти [Текст]. *Облік і фінанси АПК*. 2010. № 4. С. 98–102.
9. Метелиця В. М. Міжнародні підходи до регулювання бухгалтерської професії. *Облік і фінанси*. 2013. № 3. С. 35–47.
10. Дячук С. М. Теоретичні засади розвитку професії бухгалтера. *Облік і фінанси*. 2010. № 2. С. 103–109.
11. Кілару Ю. В. Сертифікація бухгалтерів як необхідна умова надання якісних послуг в Україні. *Школа професійного бухгалтера*. 2008. № 10(94). С. 43–44.
12. Шатковська Л. С. Навчання впродовж усього життя. Проблеми післядипломної освіти [Текст]. *Облік і фінанси АПК*. 2004. № 2. С. 96–101.

REFERENCES

1. Proekt Zakonu pro vnesennja zmin do Zakonu Ukrajinjy «Pro bukhghaltersjkyj oblik ta finansovu zvitnistj v Ukrajinjy» № 5435. [Draft Law on Amendments to the Law of Ukraine «On Accounting and Financial Reporting in Ukraine» № 5435]. (December 14, 2009). URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=36701
2. Gholov, S. F. (2002). Sertyfikacija bukhghalteriv: arghumenty i fakty [Certification of Accountants: Arguments and Facts]. *Debet – Kredyt*, (49), 32.
3. Zubilevych S. Ja. (2008). Kvalifikacijni vymoghy do suchasnogho bukhghaltera [Qualification requirements for a modern accountant]. *Shkola profesijnogho bukhghaltera*, (11(95)), 15.

4. Kireitsev, H. H. (2007). Rozvytok bukhghalterskoho obliku: teoriia, profesiia, mizhpredmetni zviazky [Accounting development: theory, profession, cross-curricular relationships]. Zhytomyr: ZhDTU.
5. Chyzhevska, L. V. (2007). *Bukhghalterskyj oblik jak profesijna dijalnistj: teoriia, orghanizacija, prohnoz rozvytku* [Accounting as a professional activity: theory, organization, prognosis of development] (Doctoral dissertation). Zhytomyr.
6. Metelycja, V. M. (September 18–19, 2008). Profesijni orghanizaciji v osviti bukhghaltera [Professional organization in accounting education]. In *Naukove ta profesijne zabezpechennja rozvytku obliku ta finansiv aghrarnogho sektoru ekonomiky v umovakh ghlobalizaciji* (pp. 328–335). Kyiv: Minaghhropolityky Ukrainy, NNC «Instytut aghrarnoji ekonomiky» UAAN [at al.].
7. Metelycja, V. M. (October 19–20, 2006). Sertyfikat bukhghalteru potriben... Tiljky jakyj? [Accountant Certificate Required ... Just Which One?]. In *Reformuvannja obliku, zvitnosti ta audytu v systemi APK Ukrainy: stan ta perspektyvy* (pp. 156–158). Kyiv: Minfin Ukrainy, Minaghhropolityky Ukrainy [ta in.].
8. Metelycja, V. M. (2010). Tendenciji rozvytku bukhghalterskoji osvity [Trends in accounting education development]. *Oblik i finansy APK*, (4), 98–102.
9. Metelycja, V.M. (2013). Mizhnarodni pidkhody do rehuljuvannja bukhghalterskoji profesiji [International approaches to the regulation of the accounting profession]. *Oblik i finansy*, (3), 35–47.
10. Djachuk, S. M. (2010). Teoretychni zasady rozvytku profesiji bukhghaltera [Theoretical principles of the development of the profession of accountant]. *Oblik i finansy*, (2), 103–109.
11. Kilaru, Ju. V. (2008). Sertyfikacija bukhghalteriv jak neobkhidna umova nadannja jakisnykh poslugh v Ukraini [Certification of accountants as a necessary condition for the provision of quality services in Ukraine]. *Shkola profesijnogho bukhghaltera*, (10(94)), 43–44.
12. Shatkovsjka, L. S. (2004). Navchannja vprodovzh usjogho zhyttja. Problemy pisljadyplomnoji osvity [Lifelong learning. Problems of postgraduate education]. *Oblik i finansy APK*, (2), 96–101.

Metelytsya Volodymyr M., D. Sc (Economics), Professor, University of the state fiscal service of Ukraine

Rozdymakha Iryna, Senior lecturer, University of the state fiscal service of Ukraine
Conceptual foundations of agro sector accounting certification

The article identifies the reasons for the inconsistency of international accounting certification programs with national economy requirements. The Concept of Certification and Continuous Professional Development of Agricultural Accountants is proposed. The general provisions, mission, organization chart, benefits and capabilities of the CPA Agro (Certified Professional Accountant for the Agro-Sector) program are identified.

The purpose of this research is to analyze the domestic system of professional certification of accountants in the agricultural sector and to develop the conceptual foundations of its strategic development.

Research methods: empirical level methods (observation, description), theoretical level methods (abstract, historical, logical), theoretical and empirical methods (formalization, generalization, modeling, induction, deduction, analysis, synthesis), philosophical methods (dialectical, metaphysical, rationalism and irrationalism).

In order to take into account international experience and domestic industry specificity, the Center for Professional Accountants (CPA, Ukraine), together with the Institute of Certified Financial Managers (ICFM, UK), introduced the program of professional certification of accountants.

The in-depth specialization of the CPA Agro program will allow to reveal in the training courses the specific features of legal regulation, accounting, reporting and taxation of the activities of agricultural producers.

The CPA Agro program covers three levels of professional qualification: practical, diploma and professional.

As a result of successful independent testing under the CPA Agro program, its students will receive international certificates and diplomas. This will increase the mobility of domestic accounting personnel in international labor markets, raise the quality of professional services and increase the status of accountants in the enterprise management system.

Key words: *professional education, certified accountant, competence.*

Стаття надійшла до редакції 10 січня 2020 року